

Stihovi i aforizmi Ivana Bradvice

Stih i aforizam su kratke književne vrste u kojima se najdublje zrcali čarolija umjetnosti riječi, koji često žive u lirskoj simbiozi, međusobno prelijevajući biserne igre slova i zlatnjake mudrosti jedno iz/u drugo/ga. Budući da oboje traže načitanog čitatelja, krug im je poštovatelja sužen, lirsko su cvijeće koje otkrivaju i beru samo sladokusci blistavih i britkih pera. Aforizam je najkraći, lapidarni izričaj, hibrid koji živi na granici stiha i proze, a kada može sam stajati kao utvrda stila i smisla, preraste u autohtoni diskurs. Ivan Bradvica hrvatski je književnik koji već u četvrtoj knjizi zajednički ukoričuje i stih i aforizam, dvoriječje koje ispire obje strane životne medalje.

Bradvica je životnim pozivom graditelj, a u svojim zrelim i umirovljeničkim danima marno, poput bradve i bradvice, teše i gradi svoju kuću stiha, u kojoj su čvrsto prizemlje aforizamski izričaji koji imaju naslov, što i nije čest primjer ortodoksnih aforističara. Te plodotvorne sudare nasuprotja, doumke, mozgalice i razumnice naziva osmislicama, među kojima su neke osrokovljene, i zapravo epigrami ako se ispišu u stihu. Teme autorovih ljekovitih i mudroslovnih uboda su prizemnosti, neukosti, bahatost, lažotvorje, mržnja i pojedinčeva zloća, mutivoda i vlastolizaca, kao i aktualne boljke cijelog društva, ne samo ljubljene nam domovine nego su na nišanu i širi svjetski gabariti (europski imperijalizam, globalisti i drugi isti...). Aforist napuhane glave želi spustiti na zemlju, prizemljiti i približiti otkucaju srca i uzdahu duše. Opomene su to čovjeku – “beznačajnici svemirskoj” da krene poniznijim, skrušenijim i samokritičkijim putem, otkrivajući prozore svojih obzora: “Između svjetla istine i osjetila kut je spoznaje. “Uronjen u hrvatsku zbilju hipokratski prepoznaju nam dijagnozu: “Komunistička grabež: očevi nacionalizirali, sinovi privatizirali, unuci sve skrivali.” Tko smo mi da sudimo, ali ipak, ako ima neke utjehe u prednost pod kapom nebeskom, u ovom privremenom dijelu vječnosti, onda nam autor poručuje: “Nečistu savjest život kažnjava za života.” Aforizamlje se peče u brusionici iz koje pršti prašina zvjezdanih osmišljaja koji svjedoče ono umjetničko geslo “manje je više”, pučki rečeno – znati stati!

Na prvom katu Bradvičine devete kuće, devete knjige, deveto čuđenje u svijetu, misaone su pjesme poredane abecednim redom u kojima autor promišlja svakodnevlje, rituale prirode i ljudskih navika, od kiše do ispijanja kave. Pisac se igra rimama, gomila ih u zanimljiva poetska

čvorišta, katkada i zaškripe, u sretnim kairoskim nadahnutim trenutcima rode se neobični i poučni pjesmotvori. U većem dijelu stihova autor je filozof blizak zdravoj narodnoj pameti koji izlijeva svoje osjećaje i poglede o nekim etičkim i estetskim temama užurbanog nam suvremenog života u kojemu tehnološka doseguća drobe i mrve zadnje mrvice humanog i obiteljskog sklada. Rado ističe ljudske vrline – dobrotu, savršenstvo, životne radosti, iskreni život u kojemu iskra iskrama vlada: “Kad prohodao sam /dočekala me stijena / pa njen kamen / ušli su u me / postao sam stijena / njezin kamen” (Iskra). Redaju se pjesnikovi okušaji o razumu, misli, univerzalnoj istini, zahvali, ideji (“bez ideje / nema bogatstva života”), fantaziji, hijerarhiji, inflaciji nagrada i sličnim poticajima koji sugeriraju da moderni čovjek često gubi dobru mjeru zlatne sredine, pozivajući na traganja za “malo u svemu mjere” (Malo). Znakovito je iskazao načela ljepote življenja: “dan za se / od vječnosti krasti... / dobrotu dobrotom nagrađivati / ljubavlju zahvaljivati / lijepo u lijepom bivati” (Lijepo li je).

Najveći dio stihovlja natopljen je domoljubnim motivima, koje prerasta u osebujno domotužje, uz toliko pohlepe i licemjerja naših sunarodnjaka, pomanjkanju istinskog domoljublja, mahanju parolama, egzodusu i izumiranju Lijepo Naše, obamrlosti države koja nema spasonosnog recepta izlaska iz recesija i kriza već se zabavila sama sobom: “nove afere svježije / koje do straha kosti ježe” (Protiv bolesti), u sveopćem bezdušju gubi se i svjetlo optimizma: “nema nade / sve se krade / od javnosti krije / poštenima za život nije (Izopačeno stanje). Preduvjet boljem životu naroda je zdravi krvotok gospodarstva, a ni tamo ne cvjetaju ruže uz visoke poreze i namete, uz socijalno frigidne poslodavce pa autor priznaje: “sanjam Hrvatsku / u kojoj rad se cijeni” (Sanjam Hrvatsku). Pisac zavjetno moli “za življenje duševnije / za življenje pravednije” (Hrvatska danas), vapi za časnim imenom: “da se Hrvat vječno / kulturnim i ponosnim poima” (888).

Kao tradicionalistu i kršćaninu, pjesniku je nemoguće ne zagaziti i u duhovni potok opjevanim vjerskim motivima hodočašća, molitve, traženja nebeske nit Stvoritelja, uz spomene Krist, pape Franje i Vatikana. Nije zaboravio svoje zavičajne korijene: “Moj je korijen / dubok tisućama naraštaja” (Korijen), ni gromku grlenu jeku gangaša (koju je i UNESCO zaštitio pod imenom ojkavice): “iskazati sebe kao gospodara / koji s gangom nebo para” (Gangaš).

Da su pjesme pisane u ljeto 2018. jasno je po nekoliko ustihovljenih zahvala nagometašima Hrvatske koji se na Svjetskom prvenstvu u Rusiji okitiše povijesnim srebrom, kao i njihovim predvodnicima na terenu Luki Modriću i izborniku Zlatku Daliću, kojima su se na nezaboravnim nacionalnim ilinštačkim feštama poklonili milijuni Hrvata na našim ulicama i trgovima.

S pouzdanjem u riječ, autor se poigrava i grafičkim ludizmom te je u pjesmi izgledom u obliku vaze opjevao sva njezina duhovna i semantička prostranstva: “riječ je život / koja se uči i sva ne nauči” (Jedna riječ), a pjesmi Rutinska miriši na varijaciju krležijanskih poruka iz kajkavske pjesme Khevenhiller. A pravi pjesnik je i kovač novih riječi pa je u naš govor zalepršao neke svježije i manje rabljene imenice obogaćenica, imac, sličnomišljenik, ili glagol snavlja, a ponajbolje su mi dvije brojalice (simpatične i za mlađe čitatelje) s novim nazivljima sedam dana u tjednu, Lagani tjedan za lijenčine i feštaroše, Tegobni tjedan za radoholičare i trudbenike, s duhovitim iskazima tulumenjaka, otrežnjnjaka, napornjaka, umornjaka...

U kreativnim traganjima za “zrakom radosti”, pojeći o smislu pjesnikovanja, autor žali: “Ima previše toga / što u pjesmu / ne može stati” (Tijesna pjesma), podsjetivši na staru misao Antuna Pavlovića Čehova kako treba pisati tako da mislima bude široko, a riječima tijesno. Ivan Bradvica ispisao je još jednu knjigu u kojoj je dobrim dijelom riječima tijesno, ali će istjerati tjeskobu iz čitateljevih grudi, dok je bude držao u rukama, šireći mu obzorja za lijet mislima,

